

Høst 2018 - JUS4121 - Sensorveiledning

JUS4121 - Rettsøkonomi I - Høst 2018

Litteratur

For alle oppgaver: Eide/Stavang: Rettsøkonomi, 2018, 2 utg. (For de gitte oppgaver er 1. utgave av boken tilstrekkelig.)

For oppgavene 1 og 2: Kapittel 25, særlig avsnitt 25.2.

For oppgave 3: Avsnitt 4.5 *Nytte-kostnadsanalyse* (særlig s. 116 om rettssikkerhet) og 13.2 *Sammenhengene i modellen* (om optimal aktsomhet), 17.2 *Optimal mengde forurensning* og 26.6.2 *Optimal mengde kriminalitet*.

Oppgave 1

Besvarelsen bør inneholde presiseringer av enkelte forutsetninger for analysene, bl.a.:

- (i) Det antas at partene legger forventede beløp til grunn for sine valg. Dette innebærer risikonøytralitet.
- (ii) Det må forutsettes hvordan sakskostnadene fordeles, f. eks. at den tapende part må dekke alle slike kostnader eller bare halvparten.
- (iii) Der sakskostnader ikke er oppgitt, vil det være naturlig å forutsette at disse er null. Men en alternativ forutsetning må kunne aksepteres, idet det normalt forekommer sakskostnader

Beløpene nedenfor er gitt i kroner (uten benevning).

a.

For Marte Kirkerud blir sakens forventede nettoverdi lik sakens forventede utfall: $0,7 \cdot 1000000 = 700\ 000$. Siden dette beløpet er positivt, vil Marte Kirkerud (før eventuelt forlik vurderes) anlegge sak.

For Nils Holm er etter hans vurdering det forventede tap lik sakens forventede nettoverdi: $0,7 \cdot 800\ 000 = 560\ 000$.

Hvis Marte Kirkerud skulle være interessert i et forlik, måtte Nils Holm betale henne minst sakens forventede nettoverdi (700 000) pluss hennes forlikskostnader (60 000), dvs. 760 000. Dette er et høyere beløp enn det Nils Holm etter egen oppfatning er hans tap ved en sak. Han vil ikke betale mer enn sakens forventede nettoverdi, fratrukket forlikskostnadene, dvs 500 000. Forlik vil derfor ikke bli inngått.

En oppstilling kan være klargjørende:

Marte Kirkeruds minstekrav ved et eventuelt forlik

Sakens forventede nettoverdi: $0,7 \cdot 1\,000\,000$	700 000
Forlikskostnader	60 000
Sakens forventede nettoverdi pluss forlikskostnader	760 000

Forlik er å foretrekke for Marte Kirkerud hvis partene kan bli enige om et beløp som er høyere enn 760 000.

Nils Holms maksimale tilbud ved et eventuelt forlik

Sakens forventede nettoverdi (tap): $0,7 \cdot 800\,000$	560 000
Forlikskostnader	60 000
Sakens forventede nettoverdi minus forlikskostnader	500 000

Nils Holm vil tilby maksimalt 500 000 i et eventuelt forlik. Hans totale kostnader vil da bli lik 560 000, som er det beløp en sak vil gi. Han vil ikke gå med på å betale Marte Kirkerud mer enn 500 000, da er sak alt i alt bedre.

b.

Jo høyere Holms anslag for domstolens beløpsfastsettelse er, desto høyere blir hans beregning av sakens forventede nettoverdi (dvs. hans forventede tap), og desto mer interessant blir det med forlik. Forlik vil bli inngått hvis sakens forventede nettoverdi minus forlikskostnader for Nils Holm er (minst) lik sakens forventede nettoverdi pluss forlikskostnader for Marte Kirkerud. Kall sakens forventede nettoverdi for Nils Holm X . Sakens forventede utfall for

Nils Holm blir da $0,7X$, og sakens forventede nettoverdi minus forlikskostnader blir $0,7X - 60\ 000$. Den søkte X finnes da av ligningen

$$0,7X - 60\ 000 = 760\ 000$$

$$0,7X = 820\ 000$$

$$X = 1\ 171\ 429$$

En detaljert oppstilling klargjør at dette beløpet er korrekt:

Nils Holms maksimale tilbud ved et eventuelt forlik

Sakens forventede nettoverdi: $0,7 \cdot 1\ 171\ 429$	820 000
Forlikskostnader	60 000
Sakens forventede nettoverdi minus forlikskostnader	760 000

Nils Holm vil maksimalt tilby Marte Kirkerud 760 000. Dette er akkurat nok til å dekke sakens forventede nettoverdi for henne pluss hennes forhandlingskostnader.

c.

Sakens forventede utfall (og nettoverdi) for Nils Holm når han regner med at sannsynligheten er 0,5 for at Kirkerud skal få medhold er

$$0,5 \cdot 800\ 000 = 400\ 000$$

Dette tapet er mindre enn tilsvarende tap i oppgave a, og et forlik er derfor enda fjernere enn i oppgave a. Oppgaven illustrerer betydningen av hvilken forutsetning som gjøres mht sannsynligheten for beløpsfastsettelsen.

2.

Peder Ås antas å legge til grunn at hvis sak reises, og han taper, vil han måtte dekke halvparten av partenes samlede sakskostnader. Han forventede tap blir da:

Forventet utfall: $0,5 \cdot 1\,000\,000$	500 000
Forventede sakskostnader: $0,5 \cdot (600\,000 + 800\,000)$	700 000
Sakens forventede nettoverdi	1 200 000

Siden en sak vil medføre et høyere forventet tap (1 200 000) enn selve kravet (1 000 000), vil Peder Ås betale Ole Vold 1 000 000.

3.

I litteraturen som er oppført for faget er rettsikkerhet nevnt eksplisitt bare i avsnitt 4.5 om nytte-kostnadsanalyse.

Her er den sentrale formulering: "Rettsikkerheten kunne ha vært bedret ved f. eks. flere rettsinstanser, flere ressurser til etterforskning, raskere og mer omhyggelig behandling ved domstolene, osv. Men alt dette ville ha kostet, og bevilgede myndigheter er kommet til at kostnadene ville ha blitt for høye i forhold til økningen i rettsikkerhet." Avsnittet for øvrig inviterer til en avveining av fordeler og ulemper ved forskjellige tiltak.

Faget som helhet inneholder en rekke analyser av lignende avveininger. I avsnitt 13.2 avveies kostnadene for å forhindre ulykker mot de reduserte ulykkeskostnader som ytterligere forholdsregler vil medføre, i avsnitt 17.2 avveies kostnadene ved forskjellige tiltak for å redusere forurensninger mot reduserte forurensningskostnader, og i avsnitt 26.6.2 avveies kriminalitetsforebyggende kostnader mot reduksjonen i kriminalitetskostnader. Siden slike analyser er gjennomgående i faget, bør studentene kunne analysere grader av rettsikkerhet på tilsvarende vis. Videre er rettsikkerhet naturligvis et så vidt sentralt tema i studiet, at man må kunne forvente at studentene kan gi eksempler på tiltak som bedrer rettsikkerheten, og hva slags kostnader slike tiltak kan medføre.

Karaktersetting

Oppgavene gjelder sentrale spørsmål i faget.

Karakteren A kan bare være aktuell for besvarelser der forutsetningene for analysene er presentert og der analysene er gjennomført uten nevneverdige feil eller mangler. Alle spørsmål må være besvart.

Karakteren B bør brukes når alle spørsmål i hovedsak er korrekt besvart, men hvor enkelte relevante detaljer, som f. eks beskrivelse av hva som menes med manglende

rettsikkerhet, kan være i knappest laget. En ufullstendig redegjørelse for forutsetningene for analysene bør også kunne godtas, og det samme bør gjelde en sleiv i et enkelt regnestykke eller i en forklaring av et regnestykke.

Karakteren C bør brukes når de fleste analysene er tilfredsstillende, men hvor det også er eksempler på ufullstendige analyser og sviktende forståelse. Alle spørsmål bør være besvart.

Karakteren D bør brukes der analysene i mange tilfeller er preget av sviktende innsikt, men hvor det også er eksempler på korrekte analyser. Manglende analyse av et enkelt spørsmål må kunne godtas hvis resten av besvarelsen er noenlunde tilfredsstillende.

Karakteren E er aktuell når de fleste analysene er mangelfulle eller gale, men hvor det finnes eksempler på en grunnleggende innsikt i betydningen av individuell rasjonell adferd i forbindelse med søksmål og en forståelse av at styrket rettsikkerhet kan koste for mye.

Karakteren F bør brukes når betydningen av forutsetningen om rasjonell adferd ikke er forstått, hvor konklusjonene er gale, og hvis det dessuten i besvarelsen av oppgave 3 ikke er foretatt noen avveining mellom kostnader og rettsikkerhet.

Erling Eide
4. jan. 2019